Published on (https://bnm.md)

Supervision banks Supervision non-bank lending Expand Hide

Press room Financial education

20.08.2024

Cum evităm supraîndatorarea

De regulă, contractarea unui credit ne poate ajuta să facem o transformare importantă în viața noastră și să obținem un beneficiu imediat, în timp ce plata pentru acest beneficiu o facem eșalonat. Astfel, contractarea unui credit imobiliar ne poate ajuta să soluționăm astăzi problema unei locuințe, dar, în schimb, o perioadă de timp destul de îndelungată (de exemplu, 20 de ani) va trebui să renunțăm la o parte semnificativă din venitul nostru pentru achitarea împrumutului contractat. Există și situații în care s-ar putea să nu mai fim în stare să facem față plății datoriilor acumulate. Dacă incapacitatea noastră de a face față plăților scadente se repetă de la o lună la alta, atunci, cel mai probabil, suntem supraîndatorați. Cu regret, fenomenul ia amploare în întreaga lume . Iată de ce este important să cunoaștem cauzele supraîndatorării și acțiunile pe care le putem întreprinde pentru a evita o eventuală supraîndatorare, care ne poate duce la excluziune socială și sărăcie.

Ce reprezintă supraîndatorarea?

Supraîndatorarea apare atunci când, cu regularitate, nu mai putem face față plăților care ni se înaintează de către un creditor (de ex., bancă). Odată instalată, supraîndatorarea riscă doar să se acutizeze. Putem resimți supraîndatorarea pe patru dimensiuni:

- i) economică, care ține de incapacitatea de plată a datoriilor acumulate;

- ii) temporală, care presupune că supraîndatorarea se poate menține pe termen mediu-lung;
- iii) socială, care presupune că supraîndatorarea pune în pericol satisfacerea nevoilor vitale și primare esențiale;
- iv) psihologică, din cauza stresului de pe urma supraîndatorării .

Dacă există un nivel de supraîndatorare, înseamnă că există și un nivel sănătos de îndatorare, unul care nu pune în pericol realizarea plăților esențiale și care ne permite să ne bucurăm pe deplin de beneficiile pe care le obținem în urma contractării împrumutului. Acest nivel-limită se calculează în funcție de venitul disponibil și diferă de la o țară la alta și de la o persoană la alta. De regulă, instituțiile creditoare responsabile calculează acest nivel-limită și vor aproba împrumutul solicitat doar în cazul în care această limită nu este depășită. Începând cu anul 2022, și instituțiile de creditare din Republica Moldova au obligația să respecte cerințele de creditare responsabilă și să nu vă acorde împrumuturi care vă pot supraîndatora.

Spirala de supraîndatorare

În cazul în care persoana care s-a împrumutat (debitorul) încetează să facă plata pentru rambursarea unui împrumut, suma datorată creditorului nu se micșorează. Totodată, dacă în contractul de împrumut sunt prevăzute penalități pentru neplata în termen, atunci, în afară de ratele acumulate, debitorul va mai trebui să achite și penalități de întârziere. În situația în care, pentru a efectua plățile la un credit debitorul este nevoit să contracteze un alt împrumut, atunci acesta a intrat într-o spirală de supraîndatorare. Termenul de spirală este utilizat, deoarece cu fiecare ciclu nou de plată, persoana se îndatorează tot mai mult. Tocmai de aceea și ieșirea dintr-o astfel de spirală este extrem de complicată.

Cauzele supraîndatorării

Cel mai des, supraîndatorarea este cauzată de factori ce țin de imprudența financiară, care duce la decizii financiare nereușite . La rândul lor, deciziile financiare nechibzuite sunt cauzate de o înțelegere insuficientă a costurilor reale ale împrumutului, cauzată de transparența redusă a instituțiilor de creditare, dar și de nivelul redus de educație financiară al beneficiarilor de împrumut . Totodată, imprudența financiară poate fi provocată și de prejudecăți psihologice, precum - subestimarea probabilității manifestării unui eveniment nedorit (de exemplu, creșterea ratei dobânzii), dar și încrederea excesivă în posibilitatea de a reduce din cheltuieli pentru plata împrumutului etc. Pe lângă imprudența financiară, supraîndatorarea poate fi cauzată și de manifestarea unor evenimente neplanificate, care modifică posibilitatea debitorului de a rambursa împrumutul contractat, cum ar fi scăderea neașteptată a veniturilor gospodăriei, creșterea neprevăzută a cheltuielilor din cauza îmbolnăvirii debitorului sau a unui membru al familiei acestuia, divorțul sau moartea unui membru al familiei, sau creșterea neașteptată a ratei dobânzii la creditul contractat etc.

Ce putem face pentru a ne proteja de supraîndatorare

Acțiunile pe care le putem întreprinde pentru a ne proteja de supraîndatorare cuprind:

- i) gestiunea optimală și rațională a cheltuielilor;
- ii) creșterea economiilor și a pernelor de siguranță;
- iii) sporirea prudenței și a nivelului de informare.

Gestiunea rațională și optimală a cheltuielilor

Deși sună simplu, gestiunea rațională și optimală a cheltuielilor este o abilitate pe care o putem obține

exersând zi de zi. Această competență se bazează pe evaluarea tuturor cheltuielilor din punctul de vedere al raționamentului și corelarea lor cu veniturile. Aceasta presupune că toate cheltuielile pe care le facem trebuie să fie vitale, primare și apoi raționale și să diminuăm venitul rămas disponibil cu valoarea cheltuielilor efectuate. Acele cheltuieli care nu pot fi acoperite de veniturile disponibile ne pot dezechilibra bugetele și ne pot atrage în capcana supraîndatorării. Gestiunea rațională și optimală a cheltuielilor presupune și abținerea de la achizițiile neplanificate, care nu sunt neapărat necesare. Dacă trăiți o astfel de experiență, atunci, cel mai probabil, sunteți pe cale de a efectua o achiziție din impuls, care trebuie evitată.

Creșterea economiilor

Chiar dacă avem venituri foarte limitate și suntem mult mai predispuși să cheltuim pentru nevoile noastre imediate, este important să nu uităm să punem cât de puțin deoparte și pentru viitor. Tot ce economisim astăzi, ne ajută să finanțăm proiectele noastre în viitor. Economiile ne vor ajuta să evităm împrumuturile sau vor contribui la diminuarea mărimii împrumuturilor contractate.

Crearea unei perne de siguranță

Supraîndatorarea poate să apară și în cazul în care în viața noastră survin evenimente neașteptate. Un simplu incident care necesită o intervenție imediată, ne poate determina să ne îndatorăm de urgență la rate mari. Pentru a evita astfel de situații, este recomandat să creăm un „fond pentru urgențe" în mărime de 3-6 salarii lunare. Participarea la sistemul de asigurări sociale și medicale ne permite să beneficiem de resurse pentru cazuri neprevăzute. Astfel, atunci când lucrăm oficial putem beneficia de indemnizația pentru incapacitatea temporară sau permanentă de muncă, indemnizația pe perioada de îngrijire a copilului, acoperirea cheltuielilor medicale, ajutorul de șomaj, înlocuirea venitului la pensionare etc.

Sporirea prudenței și a gradului de informare

Supraîndatorarea poate apărea, la fel, din cauza imprudenței și a gradului redus de informare, prin atitudine optimistă referitor la capacitățile noastre de rambursare a împrumutului, necorelarea împrumutului cu veniturile și posibilitățile de rambursare, subestimarea riscurilor. Imprudența poate fi combătută și prin informarea asupra condițiilor de creditare, inclusiv a informațiilor privind penalitățile de întârziere, perioada de grație etc. și asocierea riscurilor cu necesitățile de creditare și venitul obținut.

Cum putem scăpa de supraîndatorare

- În cazul în care suntem deja supraîndatorați, primul și cel mai important lucru pe care-l putem face este să nu acumulăm împrumuturi noi.
- Raționalizăm și optimizăm cheltuielile, apoi le efectuăm doar pe acelea care sunt vitale, primare și necesare.
- Atunci când cunoașteți întreaga sumă datorată și a plăților pe care le aveți de făcut , puteți compara aceste sume cu venitul dumneavoastră pentru a vedea care este costul exact al acestor împrumuturi și gradul de acoperire a acestora cu veniturile obținute.
- Dacă veți constata că aveți mai multe împrumuturi mici, dar cu o dobândă anuală efectivă cu mult mai mare decât cea de piață, atunci poate fi indicat să consolidați împrumuturile. Aceasta presupune contractarea unui singur împrumut pentru rambursarea împrumuturilor mai mici purtătoare de dobânzi mai mari.
- Imediat ce constatați că nu mai puteți face față plăților, contactați instituția financiară care v-a creditat, explicați situația și reprezentanții acesteia vă vor ajuta să restructurați creditul. Prin restructurarea împrumutului puteți beneficia de reducerea sumei achitate lunar în schimbul extinderii termenului de plată al împrumutului.
- Prioritizați achitarea celor mai scumpe împrumuturi și încetați imediat utilizarea instrumentelor de

tipul descoperit de cont (overdraft), credite reînnoibile (revolving), împrumuturi contractate prin intermediu cardurilor de credit etc. Prioritizați plata împrumuturilor înaintea celorlalte cheltuieli.
- Dacă trebuie să împrumutați pentru ca să nu admiteți acumularea penalităților pentru plata datoriilor, atunci încercați să vă împrumutați fără dobândă, eventual de la rude sau prieteni.
- Supraîndatorarea este resimțită extrem de puternic și la nivel psihologic, de aceea este foarte important să comunicați rudelor și prietenilor despre problemele de moment și să le solicitați susținere.

Ce fac autoritățile din cadrul sistemului financiar pentru a vă ajuta să nu vă supraîndatorați

Pentru protejarea consumatorilor de produse de creditare BNM și CNPF au elaborat reguli de creditare responsabilă aplicabile atât băncilor, cât și organizațiilor de creditare nebancară . Aceste reguli impun creditorii să se asigure că împrumutul care se vrea acordat nu întrece capacitatea financiară de rambursare a clientului. Astfel, atunci când mergeți să contractați un împrumut, instituția va analiza raportul dintre credit și garanții, în cazul unui credit acoperit cu gaj, și raportul dintre serviciul datoriei și venituri. Recomandarea generală spune că serviciul datoriei dumneavoastră nu trebuie să depășească 40% din venitul mediu lunar în cazul unei familii de 3 persoane (2 maturi și 1 minor), 30 % în cazul unei familii de 4 persoane (2 maturi și 2 minori) și în cazul fiecărei persoane întreținute suplimentar acest quantum se reduce cu 5 p.p. , iar în cazul unui împrumut acoperit de gaj, valoarea creditului nu poate depăși 80% din valoarea imobilelor gajate.

Sfaturi utile pentru a evita supraîndatorarea

Respectarea sfaturilor expuse mai jos vă va ajuta să evitați supraîndatorarea.

1. Țineți evidența strictă a cheltuielilor vitale, primare și necesare. Achitarea cu cardul vă va ușura extrem de mult ținerea evidenței cheltuielilor și vă va permite să comparați în timp real cheltuielile și veniturile dumneavoastră.
2. Dezvoltați abilități de economisire și disciplină financiară. Stabiliți o cotă din venitul disponibil (20% – 30% – 40% etc.) care va fi economisită sau pusă de o parte imediat la obținerea venitului.
3. Tratați cu maximă precauție creditele de consum. Înaintea contractării unui credit pentru procurarea de bunuri, încercați să înțelegeți cat de importantă este o astfel de achiziție.
4. Ca și în cazul procurării oricărui alt bun sau serviciu, analizați și comparați ofertele pentru diferite produse de împrumut pentru a vă asigura că beneficiați de cea mai bună ofertă disponibilă pe piață. Compararea ofertelor de creditare se face ușor prin compararea dobânzii anuale efective (DAE), care include toate plățile pe care va trebui să le faceți pentru împrumut și se exprimă în procent anual din valoarea creditului.
5. Decizia de a contracta un împrumut trebuie să fie una calculată. Comparați costul împrumutului cu veniturile dumneavoastră disponibile pentru a înțelege dacă puteți să vi-l permiteți.
6. Lucrați cu contract de muncă oficial și evitați să vi se plătească salariul în plic. Munca la negru sau munca nedeclarată reduce semnificativ perna dumneavoastră de siguranță. În lipsa unor venituri oficiale, instituțiile bancare nu vă pot credita cu mai mult de 40% din salariul minim pe țară , ceea ce pentru anul 2024 reprezintă 2000 lei.
7. Furnizați ofițerului de credit toată informația referitoare la veniturile și împrumuturile dumneavoastră. În lipsa acestor informații reprezentanții instituției de creditare nu vor putea calcula corect expunerea dumneavoastră și nu vă vor putea ajuta să evitați o posibilă supraîndatorare.
8. Diminuați cât de mult posibil suma împrumutată. Limitați împrumutul la cea mai mică sumă care ar fi suficientă pentru realizarea scopului pe care vi l-ați propus.
9. Încercați să împrumutați fără dobândă, de la rude sau prieteni.

10. Nu întârziați plata ratelor la credite pentru că penalitățile vă pot secătui repede veniturile.
11. Planificați din timp contractarea unui împrumut.
12. Consultați un profesionist în planificare financiară.

Tags

Cum evităm supraîndatorarea [1]
educație financiară pentur toți [2]
campania de educatie financiara [3]
campanie de educație financiară [4]
campania de educatie financiar [5]
Educație financiară pentru toți [6]
Educația financară pentru toți [7]

Source URL:
https://bnm.md/en/node/67248

Related links:

[1] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=Cum evităm supraîndatorarea [2] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=educație financiară pentur toți [3] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=campania de educatie financiara [4] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=campanie de educație financiară [5] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=campania de educatie financiar [6] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=Educație financiară pentru toți [7] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=Educația financară pentru toți